

BUDOLFI KIRKE

KONFIRMANDMATERIALE

**FOLKE
KIRKENS
HUS**

UNDERVISINGSVEJLEDNING

Folkekirkens Hus har udviklet et undervisningstilbud til konfirmander, hvor de besøger henholdsvis Budolfi Kirke og Folkekirkens Hus.

Dette undervisningsmateriale giver konfirmanderne mulighed for at fordybe sig i udvalgte dele af kirkens udsmykning, som de allerede har stiftet bekendtskab med under besøget i kirken.

Materialet består af to dele:

1) Opgaver knyttet til prædikestolen.

2) Opgaver knyttet til billedrækken med De Ti Bud, som findes i kirkens nordre sideskib, nærmest koret. ("Kirkeinspektionens pulpitur").

Prædikestolen

Hensigten med disse opgaver er at give konfirmanderne et overblik over påskefortællingen samt kendskab til udvalgte påskesalmer.

Billedrækken De ti bud

Hensigten med disse opgaver er at give konfirmanderne kendskab til indholdet i De Ti Bud samt reflektere over buddenes indhold og betydning set i et nutidigt hverdagsperspektiv.

Materialet kan downloades som pdf-fil fra <http://folkekirkenshus.dk/events/andre-aktiviteter/>
De anvendte billeder kan vises på projektor/smartboard i en god opløsning på <http://aalborgstift.dk/kirker/budolfi/budolfi-kirke-aalborg-domkirke/>

Man bestemmer naturligvis selv, hvordan eleverne skal have opgaverne. De kan udskrives fra hjemmesidens pdf, eller de kan vises på projektor/smartboard.

Tak til Niels Clemmensen for lån af de meget flotte fotos fra Budolfi kirke.

Materialet er udarbejdet af Inger Røgild og Svende Grøn

PRÆDIKESTOLEN

Prædikestolen er ligesom altertavlen udført af Lauritz Jensen, Essenbæk kloster ved Randers. Den er fra 1692 – altså tre år efter altertavlen. Lauritz Jensen havde i 1686 leveret en prædikestol til Skt. Mortens kirke i Randers, der kom til at danne forbillede for Aalborg-stolen.

Prædikestolen er skænket delvist af Johannes Friedenreich og Magdalene Calow. Johannes Friedenreich, der var holstener, var den første apoteker i Jens Bangs Stenhus.

Oprindelig var prædikestolen anbragt i skibets sydside, men ved kirkens restaurering i 1899-1900 blev den flyttet til sin nuværende placering.

Prædikestolen blev stafferet første gang umiddelbart efter opstillingen i 1692. Bemalingen er fornyet flere gange siden – sidst i 1958-59.¹

Dette materiale arbejder med reliefferne på prædikenstolens yderside, som viser Jesu lidelses-historie. Prædikestolen er udover disse billedfelter rigt udsmykket med bl.a. en sejrende Kristus øverst, apostelfigurer og Moses med de to lovtavler nederst.

Man kan med fordel til arbejdet med billederne bruge påskeberetningen, som den står skrevet i Matthæusevangeliet kapitel 26-28 (Teksterne er hentet fra Den nye aftale, Bibelselskabet 2007). Der er ti billeder i alt; begyndende med den bedende Jesus i Getsemane Have og afsluttende med den kraftfulde opstandelse.

¹ Teksten er hentet fra http://aalborgstift.dk/kirker/budolfi/budolfi-kirke-aalborg-domkirke/praedikestol/#_

OPGAVEN

Billedskærerarbejdet på Budolfi kirkes prædikestol giver mulighed for på en enkel og engageret måde at fordybe sig i lidelseshistorien. Der er ti billeder, som passer til ti bibelske tekster.

1. Print kortene fra siderne 5 - 10 og klip dem ud.
2. Konfirmander skal arbejde i par; i hvert par skal der være én, som kan læse flydende. De skal på et bord lægge billede og tekst, så de passer sammen.
3. Læg kortene i den rigtige rækkefølge (Vær opmærksom på, at forfatteren til Matthæusevangeliet i modsætning til kunstneren placerer tornekroningen efter, at Pilatus vasker sine hænder).
4. Når alle har løst opgaven, gennemgås resultatet omhyggeligt i den rigtige billederekkefølge.
5. Parrene skiftes til at læse den rigtige tekst op. For at holde styr på det hele er billederne nummererede og teksterne markeret med bogstaver; vær opmærksom på, at det første billede ikke har nr. 1 (så ville opgaven blive for let).
6. Fordyb jer i hvert enkelt billede. Led efter detaljer fra billedet, som findes i teksten. Og detaljer, som ikke findes i den valgte tekst.

Ekstraopgaver

1. Knyt salmevers til nogle af de 10 billeder.
2. Diskuter, hvad lidelse er, og hvordan det kan påvirke et menneske, at det lider.
3. Diskutér om lidelse kan give mening i nutiden. Kom med eksempler. I behøver ikke at blive enige!

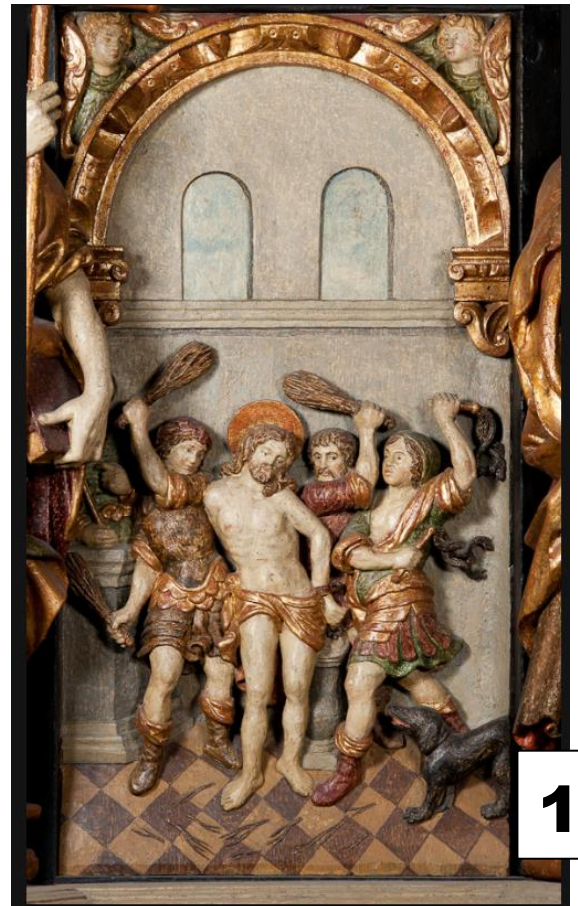
4

7

2

10

1

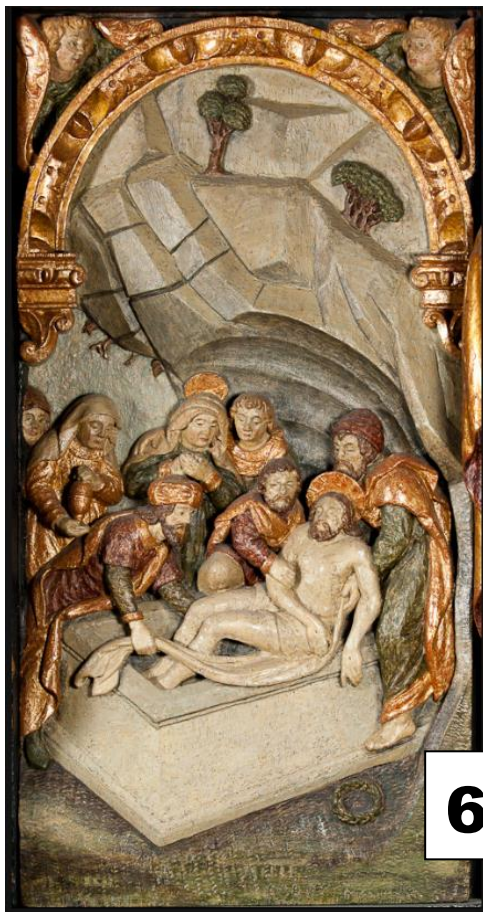
3

9

8

6

Jesus og disciplene kom til et sted, der hedder Getsemane. »Sæt jer her, mens jeg går hen og beder til Gud,« sagde Jesus til dem og tog Peter, Jakob og Johannes med. Han blev mere og mere fortvivlet og angst og sagde til dem: »Jeg er døden nær af sorg. Bliv her og hold jer vågne sammen med mig.« Han gik lidt væk derfra, faldt på knæ med ansigtet mod jorden og bad: »Far! Hvis det er muligt, så lad mig slippe for det, der skal ske. Men,« tilføjede han, »det er dig, der bestemmer, ikke mig.« Han gik tilbage til de tre disciple, men de var faldet i søvn. »Kan I ikke engang holde jer vågne sammen med mig en eneste time,« spurgte han Peter. »Hold jer vågne og bed til Gud om, at I ikke bliver sat på prøve. Viljen er god nok, men kroppen er svag.« Nu gik han for anden gang hen og bad: »Far! Hvis jeg ikke kan slippe for det, der skal ske, så lad det gå sådan, som du vil have.« Da han kom tilbage til disciplene, sov de igen, for de var så trætte, at de ikke kunne holde øjnene åbne. Han forlod dem og gik igen hen og bad, nu for tredje gang og med de samme ord. Da han kom tilbage til

F

disciplene, sagde han til dem: I ligger stadig og sover. Men nu er tiden kommet, hvor jeg, Menneskesønnen, bliver overladt til mine modstandere. »Rejs jer op og lad os gå. Forræderen er allerede på vej.«

5

»Mens han talte, kom Judas, en af disciplene. Han var sammen med en større flok mænd, der var sendt af de jødiske ledere, og som var bevæbnet med sværd og knipler. »På forhånd havde forræderen aftalt et tegn med dem: »Det er ham, jeg kysser. Ham skal I tage.« Han gik lige hen til Jesus, hilste på ham og kyssede ham. »Kære ven,« sagde Jesus til ham. »Nu har du gjort det, du er kommet for.« Så greb mændene fat i Jesus og arresterede ham. »En af dem, der var sammen med ham, rakte hånden ud og trak sit sværd. Han slog ud efter ypperstepræstens slave og huggede øret af ham. Men Jesus sagde til ham: »Stik dit sværd i skeden igen. Den, der griber til våben, vil selv blive ramt. Er du ikke klar over, at jeg kunne kalde på min far? Han ville stille en hær af engle til min rådighed.« Men hvordan skulle Skrifterne så kunne gå i opfyldelse? Det er meningen, det skal ske sådan her.«

A

“De ledende præster og hele resten af Rådet prøvede at finde nogen, der ville vidne falsk mod Jesus, så de kunne dømme ham til døden. Det lykkedes ikke at skaffe et eneste vidneudsagn. de kunne bruge, selvom der var nok, der gerne ville vidne falsk. Men til sidst trådte to mænd frem “og sagde: “Jesus har sagt, at han kan rive Guds tempel ned og bygge det op igen p tre dage.” Ypperstepræsten rejste sig og spurgte Jesus: “Har du slet ikke noget at sige til dit forsvar?” Men Jesus sagde ikke noget. Så sagde ypperstepræsten: “Jeg forlanger ved den levende Gud: Fortæl os, om du er Messias, Guds søn. “Jesus svarede: “Du siger det selv. Men jeg siger jer: Fra nu af vil I se mig, Menneskesønnen, sidde til højre for Gud og komme tilbage på himlens skyer.” “Han håner Gud,” råbte ypperstepræsten og rev sit tøj i stykker. »Hvad skal vi overhovedet med vidner? I har jo selv hørt hans gudsbespottelse. Hvad mener I?” “Han er skyldig og skat dø,” svarede de andre.

D

De spyttede ham i ansigtet og slog ham, nogle med knyttede næver og andre med en stok, mens de sagde: “Lad os høre dig profetere. Messias. Hvem er det, der slår dig?”

J

Soldaterne førte Jesus ind i guvernørboligen og samlede alle dem, der var på vagt. De tog hans tøj af og klædte ham ud som en konge i en rød kappe, så flettede de en krans af grene, der var fyldt med torne, og satte den på hans hoved som en krone og gav ham en stok i højre hånd som et scepter. Og så faldt de på knæ for ham og hånede ham: Vi hilser dig, du jødernes konge. Bagefter spyttede de på ham, tog stokken og slog ham i hovedet med den. og da de var færdige med at ydmyge ham, tog de kappen af og gav ham tøjet på igen, så førte de ham væk for at korsfæste ham.

G

Men de jødiske ledere overtalte folk til at vælge Barabbas og få Jesus henrettet. Så da Pilatus lidt senere spurgte menneskemængden: “Hvem af de to skal jeg løslade?” svarede de: “Barabbas?” “Hvad skat jeg så gøre med Jesus, som I kalder Messias?” spurgte Pilatus. “Korsfæst ham!” lød det enstemmigt. “Hvad har han da gjort?” spurgte Pilatus. Men folk råbte bare endnu højere: “Korsfæst ham!” Pilatus forstod, at der ikke var noget at gøre, men at der bare ville blive mere uro, hvis han blev ved. Derfor tog han noget vand og vaskede sne hænder for øjnene af dem alle sammen og sagde: “Jeg er uskyldig i mandens død. Det bliver jeres sag.” Folk svarede: “Vi og vores børn tager skylden for hans død på os.” Så løslod han Barabbas og overlod Jesus tit sine soldater, så han kunne blive pisket og korsfæstet.

I

På vejen mødte de en mand, der blev kaldt Simon fra Kyrene, som soldaterne tvang til at bære Jesus' kors. De nåede frem til det sted, der hedder Golgata — det betyder Kraniepladsen.

B

Om aftenen kom en rig mand fra byen Arimatæa. Han hed Josef og var en af Jesus' tilhængere. Han gik op til Pilatus og bad om at få liget af Jesus udleveret. Det gik Pilatus med til. Josef tog liget ned, svøbte det ind i et rent lagen og lagde det i en grav, som han ellers lige havde fået hugget ud i klippen til sig selv. Så rullede han en stor sten for indgangen og gik hjem, mens Maria Magdalene og den anden Maria blev tilbage. De satte sig lige over for graven.

H

Over hans hoved havde de sat et skilt med anklagen mod ham: "Jesus, jødernes konge".

De korsfæstede også to røvere, en til højre og en til venstre for Jesus. "Når folk kom forbi, rystede de på hovedet. "Var det ikke dig, der kunne rive templet ned og bygge det op igen på tre dage?" spurgte de hånlige. "Hvis du er Guds søn, så red dig selv og kom ned fra det kors." De ledende præster kom også og gjorde grin med ham sammen med de andre jødiske ledere: "Andre har han reddet, men han kan ikke redde sig selv. Hvis han er jødernes konge, må han hellere se at komme ned fra korset, så vi kan tro på ham. "Han stoler på Gud, så lad Gud redde ham, hvis han da vil! Han tror jo, han er Guds søn." Røverne, der hang ved siden af, hånede ham på samme måde.

E

Efter sabbatten, da solen var ved at stå op søndag morgen den første dag i ugen, tog Maria Magdalene og den anden Maria ud for at se til graven. Pludselig kom der et kraftigt jordskælv, og en af Guds engle steg ned fra himlen, gik hen og rullede stenen væk fra graven og satte sig på den. Englen glimtede som lyn, og dens tøj var hvidt som sne. Vagterne rystede af skræk og faldt om på jorden, som om de var døde. Så sagde englen til kvinderne: "I skal ikke være bange. Jeg ved, I leder efter Jesus, der lige er blevet korsfæstet. Han er ikke her. Han er stået op fra de døde, som han sagde, at han ville. Kom og se, hvor han har ligget. Og skynd jer så hen til hans disciple og sig til dem, at han er stået op fra de døde og er gået i forvejen til Galilæa, hvor I skal møde ham. Nu har jeg sagt det, der skal siges."

C

DE TI BUD

I Budolfi Kirke findes – på bagsiden af kirkeinspektionens pulpitur, i kirkens nordre sideskib - ni illustrationer til Moselovens Ti Bud, samt Moses der modtager lovtavlerne. Billedfelterne blev restaureret og opsat på den nuværende plads i 1899-1900. På det sorte skriftbånd under billedfelterne er bevaret navnene på seks mænd og en kvinde, som gør det muligt at datere billederne til slutningen af 1500-tallet. Man må gå ud fra, at navnene henviser til dem, der i sin tid betalte billederne.

Billederne er malet af Laurits Friderich Weise.

Motiverne til de enkelte bud har kunstneren hentet fra (i dag) mere og mindre kendte fortællinger fra Det Gamle Testamente. Det er i øvrigt karakteristisk for billederne, at de viser flere situationer fra fortællingen.

Om De Ti Bud

De Ti Bud udtrykker gammeltestamentlig religion og moral i kort og præcis form.

Budene udtrykker ikke normer for retslige afgørelser og kan derfor betragtes som et sæt leve-regler. De handler om forholdet til Gud, forholdet til andre mennesker og om forhold, der er vigtige for, at samfundet kan bestå.

Vi kan læse i Det Gamle Testamente, at Moses fik buddene af Gud, skrevet på to stentavler, efter at israelitterne var udvandret fra Egypten. De er den vigtigste del af pagten mellem Gud og israelitterne. Tavlerne blev anbragt i Pagtens Ark.

På Jesu tid blev De Ti Bud opfattet som grundlaget for en jødes moralske og religiøse liv, og Jesus gik ud fra, at hans tilhørere kendte og overholdt disse bud. I sin såkaldte Bjergprædiken radikaliserer Jesus De Ti Bud, dvs. at opfyldelsen af Guds bud ikke skal komme fra det ydre, men fra det indre, nemlig fra hjertet, fra tanken. Se fx bokse ved bud nr. 5 og 6.

Pagt

En pagt er en gensidig forpligtende overenskomst mellem to parter. Gud var forpligtet på at lede og beskytte sit folk, mens det til gengæld var forpligtet til alene at dyrke ham og overholde hans bud.

Op gennem den kristne kirkes historie har De Ti Bud haft en central plads i undervisningen.

De Ti Bud er fx en del af Luthers Lille Katekismus.

Find Luthers Lille Katekismus i salmebogen, og læs Luthers forklaring på de enkelte bud.

OPGAVER TIL DE TI BUD

Opgaverne til hvert bud er struktureret således:

- a) Et billede med en kort beskrivelse.
- b) Genfortælling af den bibeltekst/bibelske fortælling, billedkunstneren er inspireret af.
- c) Evt. bokse med supplerende informationer/henvisninger.
- d) Opgaveforslag.

Det er muligt at plukke i materialet, dvs. kun arbejde med udvalgte bud eller kun med nogle af opgaverne.

Flere opgaveforslag findes sidst i materialet.

Bilag til materialet

Quiz om De Ti Bud

<http://www.kristendom.dk/quiz/quiz-om-de-ti-bud>

Moses. Personer fra Bibelselskabets hjemmeside

<http://www.bibelselskabet.dk/ombibelen/indhold/persongalleri/moses>

1. BUD

Du må ikke have andre guder. Tekst: 2. Mos.20, 3-5.

På billedet ses, hvordan Moses i vrede knuser de to lovtavler. Bag ham ses en række mænd og kvinder danse omkring en høj sort søjle, hvorpå en guldkalv er anbragt. I baggrunden af billedet ses en teltlejr.

Læs teksten "Dansen omkring guldkalven"

Dansen omkring guldkalven

(Genfortælling af 2. Mos 32).

Teksten fortæller om dengang, israelitterne under ledelse af Moses vandrede i ørkenen på vej mod Kanaans land:

Gud havde kaldt Moses op på Sinai bjerg for at tale med ham. Moses blev væk i lang tid og israelitterne blev bange for, at han aldrig ville komme tilbage igen. Da israelitterne havde brug for en gud at tilbede, samlede de alle deres guld- og sølvsmykker og smeltede dem om til en statue af en tyrekalv. Derefter holdt de en fest, hvor de ofrede til guldkalven og dansede omkring den.

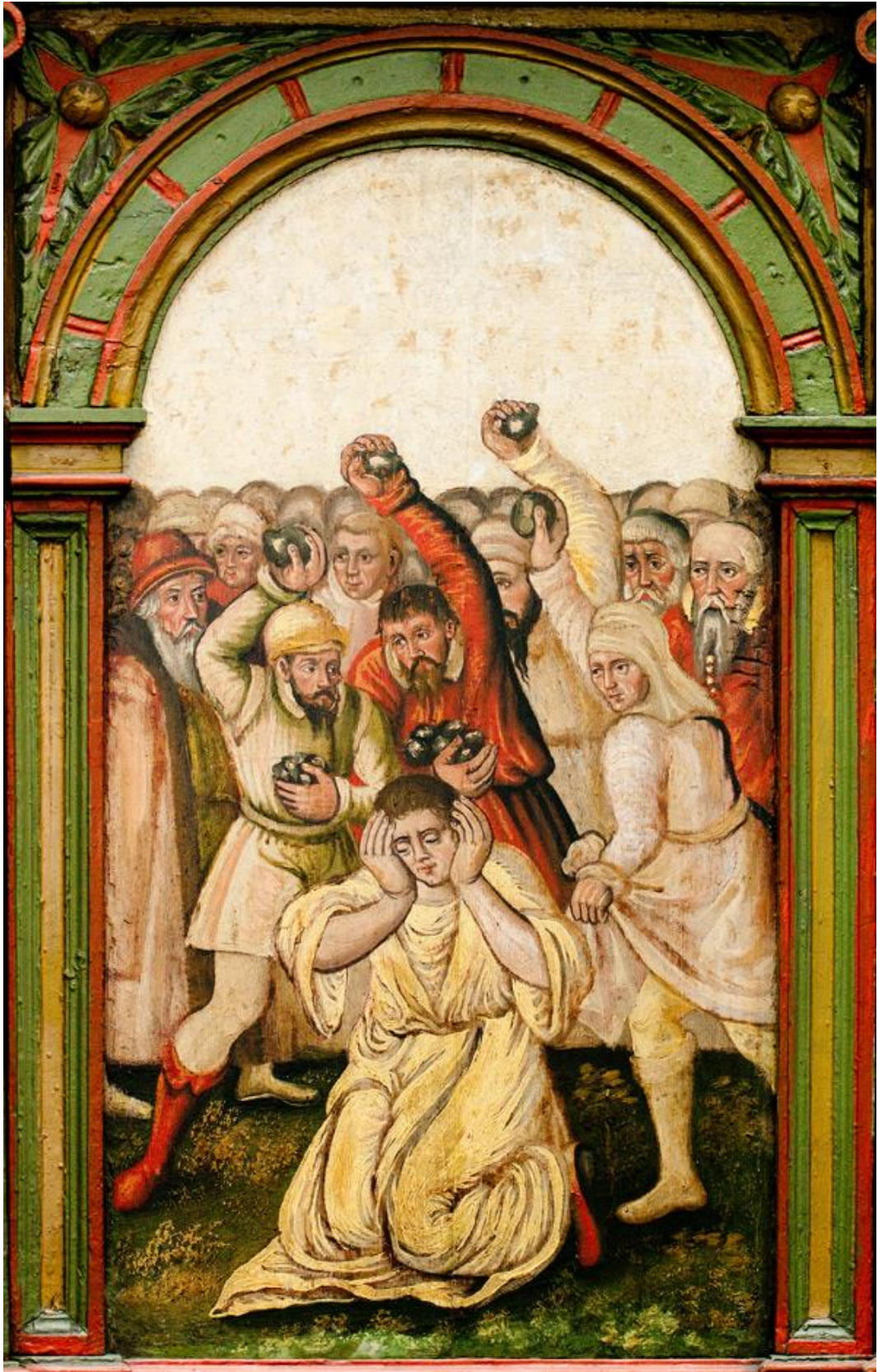
Langt om længe kom Moses ned fra bjerget med to stentavler, hvorpå Gud havde skrevet De Ti Bud. Da Moses så, hvordan folket dansede omkring guldkalven, blev han rasende og smadrede stentavlerne.

Senere tilgav Gud folket og de fik nye tavler. (Se sidste billede)

Opgaver

1. Tal om det at have en gud. Hvad kan man bruge Gud til?
2. Hvad vil det sige at dyrke en afgud?
3. Nævn eksempler på, hvad en afgud i kan være.
4. Giv et bud på, hvordan vi i dag bruger afguder/dyrker noget andet end Gud
(fx materialisme, personer med magt, idoler m.v.)

Note: "Dansen om guldkalven" ligger i sproget og er udtryk for menneskers grådighed.

2. BUD

Du må ikke misbruge Herren din Guds navn. Tekst: 2. Mos 20,7.

I forgrunden af billedet ses en mand klædt i en hvid dragt. Manden holder begge hænder op til hovedet, mens han venter på at blive stenet. Bag ved ham ses en flok mænd. Fire personer står allerede parat med sten – både i hånden og i favnen.

Læs teksten "Dødsstraf for at forbande Gud"

Dødsstraf for at forbande Gud

(Genfortælling af 3. Mos 24, 10-16)

En israelitisk mand, hvis mor var israelit og hvis far var egypter, havde bespottet Guds navn, og man spurgte Moses, hvad man skulle gøre mod manden. Gud sagde til Moses, at han skulle sige til israelitterne: "Den der bespottet Guds navn skal dø. Lige meget om det er en fremmed eller en af landets egne, skal hele menigheden stene ham til døde".

Opgaver

1. Diskuter, hvad vil det sige at misbruge eller bespotte Guds navn.
2. Tal om, hvad følgende sætninger betyder:
"at kaste den første sten" og "Man skal ikke kaste med sten, når man selv bor i et glashus"

Note:

Hvad siger Jesus om at kaste den første sten?

Læs Johs. 7,53-8,11 "Kvinde grebet i ægteskabsbrud"

Bespottelse

Bespottelse er en respektløs eller uærbødig omtale af Gud

Stening

Stening var hos jøderne den form for dødsstraf, som idømtes i tilfælde af gudsbespottelse, afgudsdyrkelse, mord, nogle seksuelle forbrydelser m.m.

3. BUD

Du skal holde hviledagen hellig. Tekst: 2. Mos 20,8

Billedet viser en gudstjeneste i en kirke. Menigheden sidder på skamler. Præsten står på prædikestolen med et timeglas i hånden. Han er klædt i præstekjole og en hvid alba. Foran ham knæler en mand – måske en angrende synder.

Læs teksten om at holde hviledagen hellig.

Hold hviledagen hellig.

2. Mosebog 20, 9-11

I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvad du skal, men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har herren velsignet sabbatsdagen og helliget den.

Opgaver

1. Tal om, hvorfra den bibelske bestemmelse om at holde hviledagen hellig stammer.
2. Hvorfor man skal holde hviledag? Hvem skal holde hviledag?
3. Tal om, hvad det vil sige at holde noget helligt. Giv eksempler.
4. Giv eksempler på, hvordan forskellige mennesker i dag holder søndag.
5. Hvordan vil den bedste søndag for dig være?

4. BUD

Du skal ære din far og din mor. Tekst: 2. Mos 20,12

Billedet viser en gammel mand, Noa, der har drukket sig beruset og er faldet i søvn i sit telt. Hans kjortel er gledet til side. Sønnerne Sem og Jafet er ved at dække ham med en rød kappe. Den tredje søn, Kam, holder sig for øjnene. I baggrunden til højre i billedet ses Noas ark - traditionelt fremstillet som et hus. Til venstre ses Noas vinmarker.

Læs fortællingen " Noa som vindyrker".

Noa som vindyrker

(Genfortælling af 1. Mos 9,18-27)

Efter den store vandflod havde Noa forladt arken sammen med sin familie og slået sig ned i det frugtbare land, som Gud havde givet dem. Her blev Noa den første vindyrker.

En dag havde Noa drukket for meget af vinen og lå nøgen og beruset inde i sit telt. Hans yngste søn, Kam, kom ind i teltet og så sin far ligge der. Han fortalte det til sine to brødre Sem og Jafet, som gik uden for teltet. Sem og Jafet tog en kappe, gik baglæns ind i teltet og med bortvendte ansigter dækkede de deres nøgne far med kappen.

Da Noa blev ædru, vågnede han og fik at vide, at Kam havde set ham nøgen, og Noa forbandede ham.

Opgaver

1. Diskuter evt. forskelle og ligheder mellem teksten og billedet.
2. Giv et bud på, hvorfor Noa forbandede Kam – og ikke de andre brødre.
3. Diskuter, hvad det i dag vil sige "at ære sin far og mor". Giv eksempler.
4. I dag taler man om "samfundets ældrebyrde".
Hvem er de ældre, der betragtes som en byrde?
5. Tal om, hvordan man ser på/respekterer ældre mennesker i dag. Giv eksempler.

5. BUD

Du må ikke slå ihjel. Tekst: 2. Mos. 20,13

Billedet viser Kain i rød kjortel, der er ved at slå sin bror Abel ihjel. Kain har løftet sin kølle højt op over hovedet og holder godt fast i Abels hår. Sit højre ben har han lagt på Abels skulder for at holde ham nede.

I baggrunden ses offerbålene. Ilden fra Abels offerbål stiger lodret til vejrs, mens ilden fra Kains offerbål bare smyger hen langs med jorden.

Læs fortællingen om Kain og Abel.

Kain og Abel.

(Genfortælling af 1. Mos 4, 1-16)

Efter Gud havde jaget Adam og Eva ud fra paradiset have, fik de to sønner: Kain og Abel.

Den ældste, Kain, dyrkede jorden og den yngste, Abel, var fårehyrde.

En dag ville de ofre til Gud. Kain samlede noget af det bedste korn, han havde høstet og lagde det på sit offerbål. Abel slagtede det bedste af sine lam og lagde det på sit offerbål.

Men røgen fra Kains offerbål ville ikke stige til vejrs. Den smøg sig blot langs med jorden.

Abels røg derimod steg lige op mod himlen og blev modtaget af Gud.

Kain blev så vred og fuld af had, at han slog sin bror Abel ihjel en dag, da de gik alene ude på marken.

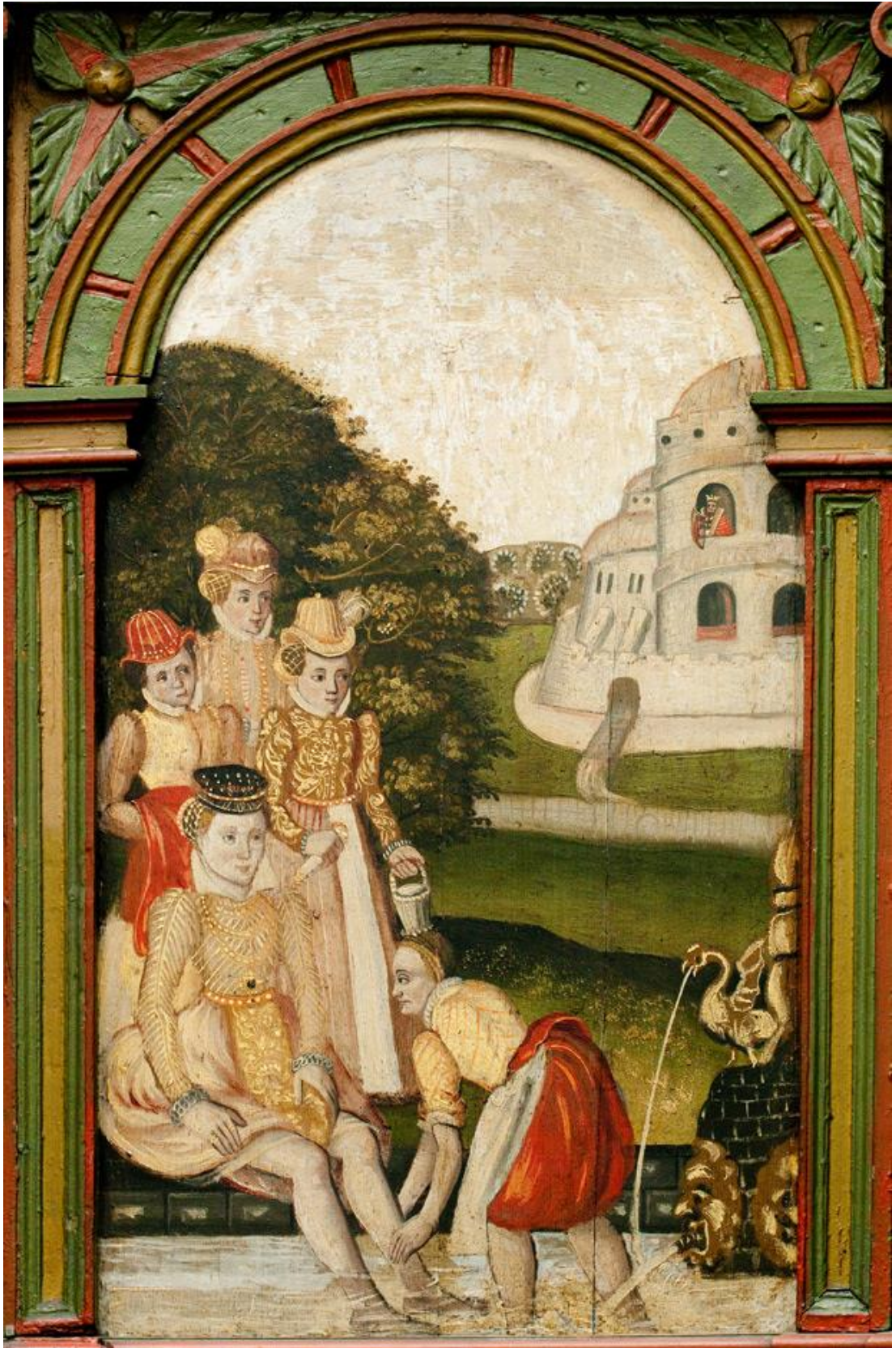
Gud så det og dømte Kain til at vandre som en fredløs på jorden. Men for at beskytte ham, satte Gud et mærke på hans pande, så ingen kunne slå ham ihjel for det, han havde gjort.

Boks: Det siger Jesus om at slå ihjel (Matt 5, 21-22)

I ved hvad der står i loven: "Du må ikke slå ihjel og "Den der slår ihjel, skal dømmes ved den lokale domstol". Men jeg siger jer: Den der bliver vred på en fra byen, skal dømmes ved den lokale domstol.

Opgaver

1. Diskuter, om der er forskel på at slå et andet, fremmed menneske ihjel og slå sin bror ihjel. Argumenter for dit svar.
2. Diskuter om det er at slå ihjel, når:
 - danske soldater dræber civile i Afghanistan,
 - en kvinde får gennemført en abort,
 - man hjælper en til at begå selvmord,
 - der gennemføres aktiv dødshjælp.
3. Diskuter, hvad der ligger i udtrykkene "koldblodig morder" og "jalousimord".

6. BUD

Du må ikke bryde ægteskabet. Tekst: 2. Mos 20,14

På billedet ses en kvinde, Batseba, siddende på kanten af et vandbassin. Batseba har trukket kjolen op over knæene, og en tjenestepige er ved at vaske hendes ben. Bag ved Batseba ses tre kvinder klædt i fine kjoler. Den ene bærer et rødt håndklæde og den anden en salvekrukke og en børste (?). I højre side af billedet ses en fontæne, hvorfra der strømmer vand fra næbbet af en fugl og fra et mandshoved. I baggrunden ses kong David på sit palads. Han bærer en rød kåbe og har krone på hovedet.

Læs fortællingen om "David og Batseba".

David og Batseba

(Genfortælling af 2 Samuelsbog kap. 11, 2-4)

På et tidspunkt i sin regeringstid lå Israels Kong David i krig med nogle omkringliggende stammer og havde sendt sin hær afsted for at besejre dem. Selv blev han hjemme i Jerusalem.

En dag, da David stod på taget af sit palads, fik han øje på en kvinde, der var ved at tage bad.

Hun var meget smuk, og han fik at vide, at hun hed Batseba og var gift med en af hans krigere, Urias. David sendte bud efter hende, hun kom til ham, og

han lå med hende. Batseba blev gravid og det kom hun til kong David og fortalte ham. David forsøgte nu på forskellige måder at få Urias til at gå i seng med sin kone, men forgæves.

Derfor arrangerede han det til sidste sådan, at Urias ved det næste møde med fjenden blev sat på en post, der ville medføre, at han blev dræbt. Batseba sørgede over sin døde mand, men da sørgetiden var forbi, hentede David hende op på sit palads og hun fødte en søn.

Opgaver

1. Diskuter om teksten kun handler om at bryde et ægteskab.
2. Giv et bud på, hvad det betyder at være "utro".
3. Undersøg, hvor mange % af alle indgåede ægteskaber der blev opløst i 2015.
4. Diskuter, hvorfor flere mennesker bliver skilt i dag end for 100 år siden.

Note: Det siger Jesus om at bryde ægteskabet (Matt. 5,27-29) I ved der står: "Du må ikke bryde ægteskabet".

Men jeg siger jer: "Den der ser på en gift kvinde og får lyst til hende, har allerede i tankerne begået ægteskabsbrud med hende".

Natans lignelse

Da Gud så, hvad kong David havde gjort, sendte han profeten Natan hen til ham for at fortælle denne lignelse:

"Der var to mænd i samme by. Den ene var rig, og den anden var fattig. Den rige havde masser af får og køer. Den fattige havde kun et eneste lille lam. Han tog sig godt af det.

Det spiste af hans brød og lå i hans skød som om det var hans datter. Og det voksede og blev stort.

En dag fik den rige mand gæster til middag, men han nænnede ikke at slagte nogle af sine egne dyr. Han tog derfor den fattige mands lam og tilberedte det til sine gæster".

Kong David blev voldsomt vred, da han hørte historien og sagde: "Den mand, der gør sådan skal dø, og lammet skal han erstatte firdobbelt!" Da sagde Natan til David: "Du er manden".

7. BUD

Du må ikke stjæle. Tekst: 2. Mos 20, 15

På billedet ses Akan i en teltåbning. Han har åbnet en jernbeslået kiste og foran sig har han en pengepose og værktøj: En knibtang, en hammer, en dirk og en nøgle. I baggrunden ses hvordan en mand i rød kjortel og med bagbundne hænder bliver ført bort sammen med en gruppe mennesker. Måske er det Akan og hans familie på vej til at blive stenet? Manden på hesten kan muligvis være hærføreren Josva.

I baggrunden ses en galgebakke med en galge samt to stager med hjul. På det ene hjul kan det se ud, som om der ligger et menneske.

Læs teksten om Akan .

Genfortælling af Josva 6, 1-26 og 7, 1-26

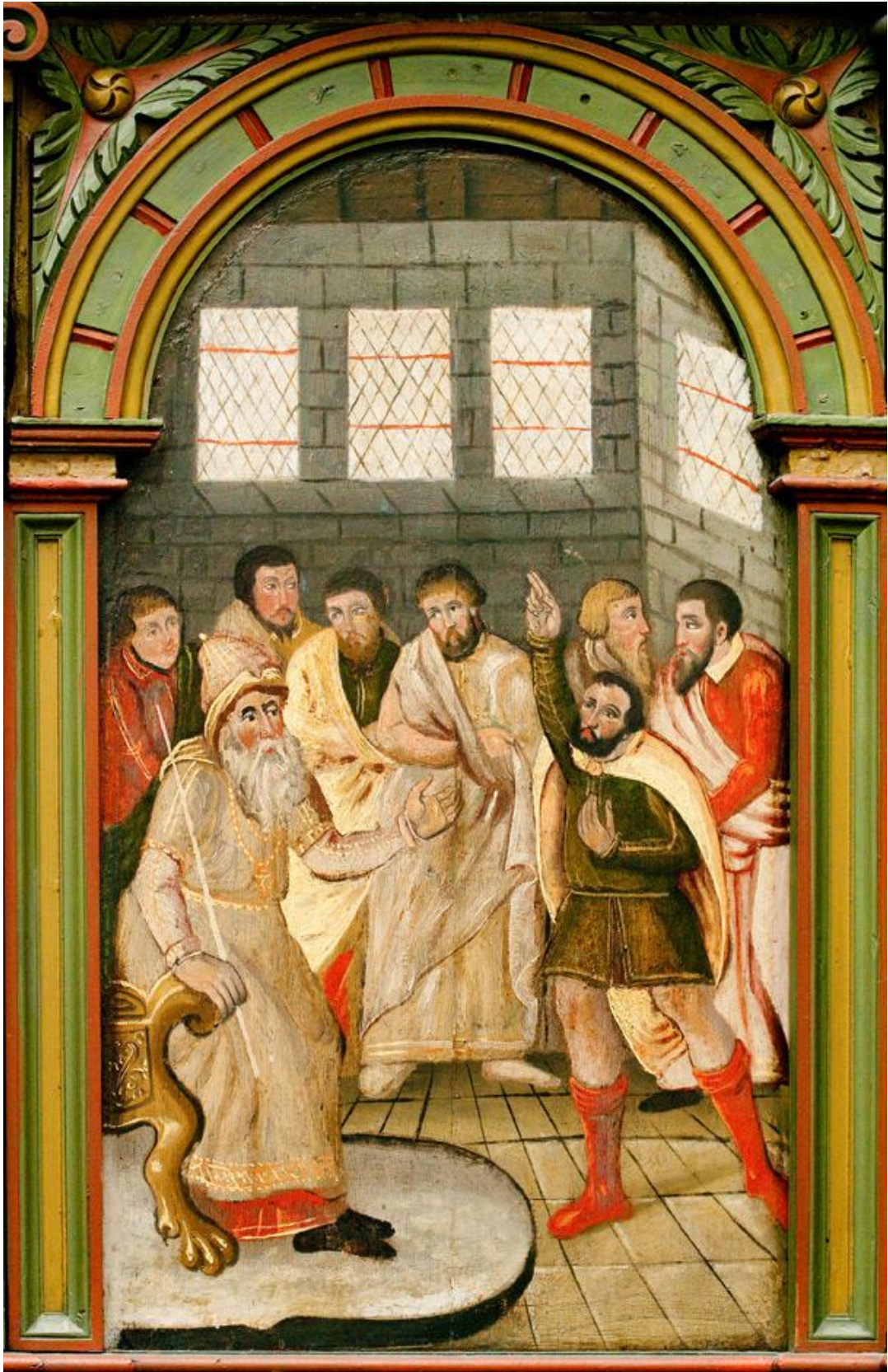
Efter lang tids krig var det endelig lykkedes israelitterne at indtage byen Jeriko.

Hærlederen Josva havde sagt til folket, at det røvede sølv og guld tilhørte Gud og skulle bringes til Templet. Men en mand der hed Akan stjal noget af det, der lå i templet: En smuk kappe, to hundrede sekel sølv og en guldbarre, som han skjulte i sit telt.

Josva fandt ud af, at Akan havde stjålet noget af det, som tilhørte Gud, og folket førte Akan og hele hans familie ud af byen og stenede dem.

Opgaver

1. Diskuter, hvorfor det i alle samfund er forbudt at stjæle.
2. Tal om, hvorfor folk i dag stjæler fra hinanden. Nævn forskellige grunde.
3. Hvad mener du er mest at stjæle: 20 kr. fra din mormors taske eller en pose Matador-mix fra slikhylden i Netto? Begrund dit svar.

8. BUD

Du må ikke vidne falsk mod din næste. Tekst: 2. Mos 20,16

På billedet ses en gruppe mænd i en retssal. I midten ses en mand i en lang, hvid dragt og roligt, alvorligt ansigt. Det er Nabot, som ved at han er uskyldig. Til venstre i billedet ses en ældre hvidskægget mand, siddende på en fornem stol med løvefødder. Det er sandsynligvis dommeren. Foran ham står en mand, som med løftet arm aflægger falsk vidnesbyrd. Bag ved ham står en mand i en rød kjortel – måske det andet falske vidne?

Læs fortællingen om Nabots vingård.

Nabots vingård.

(Genfortælling af 1. Kong 21, 1-16)

En mand ved navn Nabot havde en vingård lige ved siden af kong Akabs palads.

Kongen spurgte Nabot, om han ikke ville sælge sin vingård, men Nabot ville hverken sælge eller bytte, for vingården havde tilhørt hans slægt i mange år.

Kongen blev sur og fornærmet over Nabots svar, og han gik hjem i seng og ville ikke spise.

Da kong Akabs kone, Jezabel, hørte om grunden til hans utilfredshed, lovede hun ham, at hun nok skulle skaffe ham den vingård.

Jezabel skrev derefter et brev til byens ledere, at de skulle sørge for, at falske vidner fortalte, at Nabot havde forbandet Gud og kongen. Nabot blev dømt på de falske anklager, ført ud af byen og stenet til døde.

Da kong Akab hørte, at Nabot var død, tog han vingården i besiddelse.

Opgaver

1. Tal om, hvilke konsekvenser det kan få at lyve.
Nævn eksempler fra din hverdag og fra samfundslivet.
2. Tal om, hvad man forstår ved "en hvid løgn"?
3. Tal om, hvorfor det er så svært at indrømme, at man har løjet.

9. BUD

Du må ikke begære din næstes hus og

10. BUD

Du må ikke begære din næstes hustru, karl, pige, kvæg eller hvad der er hans. Tekst: 2. Mos 20, 17

De to bud er malet i ét billede.

Nederst i billedet ses to mænd med hver sin fåreflok. Manden til venstre er ved at tælle sine får, mens manden til højre forsøger at stjæle et af fårene fra ham.

I baggrunden ses tre mænd. En af mændene peger hen imod nogle huse i højre side af billedet. Måske vil han gerne have et af dem?

Opgaver

1. Diskuter, hvad forskellen er på at begære og stjæle.
2. "Begære" kan også kaldes "at have lyst til" eller være "misundelig".
Hvad vil det sige at være misundelig?
3. Nævn noget, du måske kan være misundelig på en af dine venner over.

DET SIDSTE BILLEDE

Moses modtager de nye lovtavler. Tekst 2. Mos 34, 1-9

Billedet viser Moses, klædt i en rød kappe og knælende på en klippe. Med bortvendt ansigt modtager han lovtavlerne, som kommer ned fra himlen omgivet af ild/flammes. Ilden symboliserer, at tavlerne er noget helt særligt, noget helligt, fordi de kommer fra Gud. Lovtavlerne er samlet som en bog. I baggrunden ses en teltlejr.

Flere opgaveforslag

1. Gå ud i verden og tag billeder eller find billeder på nettet, som du synes passer til hvert bud.
Vælg evt. kun at arbejde med nogle af buddene.
Vis billederne for dine kammerater og forklar, hvilke tanker du har gjort dig.
2. Gå sammen to og to og skriv selv Ti Bud, som I synes er vigtige i dag.

Bilag

DE TI BUD				
1	Ved hvilket bjerg gav Gud de 10 bud til israelitterne?	Morias bjerg	Sinajs bjerg	Jerusalems bjerg
2	Hvad hed den leder, der mødte Gud på bjerget og fik de 10 bud?	Abraham	David	Moses
3	Folkets leder opholdt sig længe på bjerget, da han modtog de 10 bud fra Gud. Folket blev meget utålmodigt, men hvad gjorde de?	Folket udvalgte en ny leder og gik i krig mod egypterne	Folket samlede guld sammen og støbte et billede af en tyrekalv	Folket satte sig ned og begyndte at græde
4	De ti bud blev leveret til folket på en helt særlig måde. Hvilken?	De var optegnet i to bogruller	De var malet på to lerkrugker	De var mejslet ind i to stentavler
5	I hvilken bog i Bibelen nævnes de 10 bud for første gang?	Anden Mosebog	Salmernes Bog	Lukasevangeliet
6	Hvilket af følgende bud nævnes IKKE i de 10 bud?	Husk hviledagen og hold den hellig	Ær din far og din mor	Du må ikke spise svinekød
7	Du må ikke vidne falsk mod _____. Hvilket ord mangler?	Din hustru	Din næste	Din træl
8	Hvordan lyder det første bud ifølge den normale kristne måde at inddele budene på?	Du må ikke bryde et ægteskab	Du må ikke have andre guder end mig	Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn
9	Hvilken anden betegnelse bruges ofte om "de 10 bud"?	Dekalog	Verba decem	Katekismus
10	I storfilmene "De ti bud" fra 1956 spiller denne mand hovedrollen som Moses:	Clint Eastwood	Charlton Heston	Robert Redford
Navn:				

Hvis I har adgang til internettet, kan konfirmanderne tage quizzen på <http://www.kristendom.dk/quiz/quiz-om-de-ti-bud>

LÆS OM MOSES

Moses er på mange måder den vigtigste person i Det Gamle Testamente – så vigtig, at danske jøder er organiseret i Dansk Mosaisk Trossamfund opkaldt efter ham. Moses er ikke bare ham, som leder israelitterne fra slaveri i Egypten – det er også ham, som modtager Loven fra Gud, heriblandt de 10 Bud, ligesom han lægger navn til de fem mosebøger

Af Tine Lindhardt og Cecilie Vestergaard Raaberg

Israelitterne i Egypten

Første Mosebog fortæller, at israelitterne kom til Egypten som Josefs familie og dermed som æresgæster. Men da Moses bliver født flere hundrede år senere, har deres efterkommere vokset sig så talrige, at den nye Farao bliver bekymret for, at de bliver for mange. De bliver gjort til slaver, og oveni befaler Farao, at alle deres nyfødte drengebørn skal slås ihjel. Denne fortælling kan man læse i Anden Mosebog.

Moses i sivkurven

Da Moses bliver født, skjuler hans mor ham derfor og sætter ham i en sivkurv ud på Nilen for at give ham en chance for at overleve. Faraos datter finder ham og tager ham til sig som sin søn, og derfor vokser israelitten Moses op hos Farao.

Da han bliver voksen, viser Gud sig for Moses i en brændende tornebusk. Han skal stå i spidsen for israelitterne, når Gud vil føre dem ud af Egypten tilbage til det land, som han lovede Abraham, Isak og Jakob, Kanaans land. I det hele taget viser Gud sig flere gange for Moses end for nogen anden i Bibelen.

De ti plager og den første påske

Moses går til Farao for at få ham til at give israelitterne fri, men Farao nægter. Derfor sender Gud ti plager over Egypten, blandt andet pest, mørke og græshopper. Til sidst kommer den værste plage af alle: Herrens engel går gennem ægypternes gader og slår alle førstefødte ihjel.

Israelitterne er i forvejen blevet advaret af Gud gennem Moses. De kan derfor redde sig fra dødsenglen ved at slagte et lam og smøre blodet derfra på husets dørstolpe. Englen går forbi de huse, hvor der er blod på dørstolpen. Men den går ind i alle andre huse, og Farao må give israelitterne lov til at tage af sted fra Egypten for at stoppe den tiende plage.

Det er denne begivenhed, som danner baggrund for den jødiske påske, som siden igen danner baggrund for den kristne påske. Du kan læse mere om påsken her.

Det Røde Hav

Da den tiende plage stopper, skifter Farao dog mening og sætter efter israelitterne med sine

soldater. Israelitterne har nu Faraos soldater bag sig og Det Røde Hav foran sig. Men Moses kløver havet, så der bliver tør landjord midt igennem det. Israelitterne kan derfor gå tørskoede gennem havet, men da egypterne følger efter, slår vandet sammen over dem, og de dør.

Moses i ørkenen

Nu kommer israelitterne til Sinajørkenen, hvor de hurtigt begynder at have ondt af sig selv, fordi de er i ørkenen og ikke ved Egyptens kødgryder. Der var de måske slaver, men fik dog mad. Her i ørkenen mangler de først vand, så brød og siden kød. Gud giver dem mad, men det er ikke nok.

Denne ørkenvandring er et kendt motiv i vores kultur – alene det, at vi har udtrykket 'en ørkenvandring,' siger noget om dette. På den anden side er folket også tæt på Gud i ørkenen. Derfor er ørkenen både det gudsforladte sted og det sted, hvor Gud er tæt på sit folk. Det er det sted, hvor noget nyt kan opstå.

Moses og Loven

I ørkenen kalder Gud Moses op på Sinaj Bjerg, hvor han giver ham de 10 bud på to stentavler. Senere dikterer han også en meget omfattende lov, som fylder det meste af Tredje og Fjerde Mosebog.

Gud laver en pagt med Moses på folkets vegne. Ifølge pagten vil Gud være med sit folk og være deres Gud, hvis de holder loven og holder sig til Gud. Loven, Torah, som den hedder på hebraisk, er derfor noget af det vigtigste i jødedommen.

Spejderne og Guds vrede

Da folket endelig nærmer sig Kanaans land, sender de 12 spejdere ind for at udforske området. De fortæller, at landet er befolket af kæmper, som man umuligt kan klare sig imod. Igen giver folket ondt af sig og ønsker sig tilbage til Egypten. De stoler med andre ord igen ikke på Gud.

Derfor beslutter Gud at lade dem vandre rundt i ørkenen i 40 år. Han vil være sikker på, at alle dem, som drog ud af Egypten, er døde, inden deres efterkommere kommer ind i Kanaans land.

Moses i splid med Gud

Moses er Guds udvalgte, måske i højere grad end nogen anden i Bibelen - på nær selvfølgelig Jesus. Alt, hvad Gud vil sit folk, fortæller han til dem gennem Moses. Moses får også flere gange held med at gå i forbøn for folket, når Gud er vred.

Men selv Moses kommer til at gøre Gud vred, da han ikke stoler på, at Gud nok skal sørge for sit folk. Han beder Gud skaffe israelitterne vand, men tror alligevel ikke helt på, at det vil kunne ske. Manglen på tillid betyder, at Gud heller ikke vil lade Moses komme ind i det land, som han har ført sit folk frem til igennem 40 år.

Moses i Det Nye Testamente

I Det Nye Testamente møder vi Moses en enkelt gang, nemlig ved den begivenhed, vi kalder 'forklarelsen på bjerget', Matthæusevangeliet 17,1-8. Det er her, Matthæusevangeliet viser os, at Jesus ikke kun er menneske, men også Gud. Her tager Jesus tre af sine disciple med op på et bjerg. På bjerget taler Jesus med Moses og profeten Elias.

Ellers hører vi ikke direkte noget om Moses i Det Nye Testamente, men i høj grad indirekte, fordi Loven fylder meget, både i jødernes og i Jesus' bevidsthed. På den ene side siger Jesus, at han ikke vil ændre et komma i loven. Og på den anden side bryder han den igen og igen – for eksempel ved at helbrede på sabbatten, den jødiske hviledag.

Gud og hans folk

Den lange fortælling om Moses er ikke mindst en fortælling om Gud og hans folk. Den handler om, at man skal have tillid til Gud. Og den handler om, at selvom Gud bliver vred, er han også en Gud, der vil være sammen med sit folk. En Gud, der slutter pagt.

Moses i kunsten

Da Moses kommer ned fra bjerget med lovtavlerne, fortæller Bibelen, at han har stråleglans fra sit ansigt, fordi han har været tæt på Gud. En gammel skrivefejl, fra dengang man *transkriberede*, betød, at der i stedet kom til at stå, at han kom ned fra bjerget med horn. Derfor er Moses ofte i kunsthistorien blevet afbildet med horn i panden, blandt andre af Michelangelo – og i Budolfi kirke!

I tegnefilmen *Prinsen af Egypten* og i den gamle storfilm *De Ti Bud* kan man se nogle af filmkunstens bud på historien om Moses.

Kilde: Personer i Bibelen fra Bibelselskabets hjemmeside

<http://www.bibelselskabet.dk/ombibelen/indhold/persongalleri/moses>

